A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (negyedik tanács)

2016. október 27.*

„Előzetes döntéshozatal — Közbeszerzési szerződések — Autóbusszal végzett személyszállítási közszolgáltatás — 1370/2007/EK rendelet — A 4. cikk (7) bekezdése — Alvállalkozás — A szolgáltató számára előírt azon kötelezettség, hogy a személyszállítási közszolgáltatás nagy részét maga nyújtsa — Terjedelem — Az 5. cikk (1) bekezdése — Szerződés-odaítélési eljárás — A közbeszerzési szerződésnek a 2004/18/EK irányelv alapján történő odaítélése”

A C-292/15. sz. ügyben,

az EUMSZ 267. cikk alapján benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában, amelyet a Vergabekammer Südbayern (dél-bajorországi közbeszerzési tanács, Németország) a Bírósághoz 2015. június 10-én érkezett, 2015. június 5-i határozatával terjesztett elő az előtte

a **Hörmann Reisen GmbH**

és

a **Stadt Augsburg**,

a **Landkreis Augsburg**

között folyamatban lévő eljárásban,

A BÍRÓSÁG (negyedik tanács),

tagjai: T. von Danwitz tanácselnök, Juhász E. (előadó), C. Vajda, K. Jürimäe és C. Lycourgos bírák,

főtanácsnok: E. Sharpston,

hivatalvezető: A. Calot Escobar,

figyelembe véve a következők által előterjesztett észrevételeket:

– a Hörmann Reisen GmbH képviseletében S. Roling és T. Martin Rechtsanwälte,

– a Stadt Augsburg és a Landkreis Augsburg képviseletében R. Wiemann Rechtsanwalt,

– az Európai Bizottság képviseletében G. Braun, A. Tokár és J. Hottiaux, meghatalmazotti minőségben,

a főtanácsnok indítványának a 2016. június 28-i tárgyaláson történt meghallgatását követően,

* Az eljárás nyelve: német.

meghozta a következő

Ítéletet

1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem a vasúti és közúti személyszállítási közszolgáltatásról, valamint az 1191/69/EGK és az 1107/70/EGK tanácsi rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló, 2007. október 23-i 1370/2007/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL 2007. L 315., 1. o.) 4. cikke (7) bekezdésének és 5. cikke (1) bekezdésének értelmezésére irányul.

2 E kérelmet a Hörmann Reisen GmbH és a Stadt Augsburg (Augsburg város, Németország), valamint a Landkreis Augsburg (augsburgi járás) (a továbbiakban együttesen: ajánlatkérők) között az autóbusszal végzett személyszállítási közszolgáltatásra vonatkozó ajánlati felhívás szabályszerűsége tárgyában folyamatban lévő jogvita keretében terjesztették elő.

Jogi háttér

3 Az 1370/2007 rendelet (4) preambulumbekezdése kimondja:

„[Az Európai] Bizottság »Európai közlekedéspolitika 2010-re: ideje dönteni« című, 2001. szeptember 12-i fehér könyvének fő célja biztonságos, hatékony és magas színvonalú személyszállítási szolgáltatások biztosítása a személyszállítási közszolgáltatások átláthatóságát és teljesítményét is biztosító szabályozott verseny révén [...]”

4 E rendelet (7) preambulumbekezdése értelmében:

„Az elvégzett tanulmányok és a tömegközlekedési ágazatban a versenyt több éve bevezető tagállamok tapasztalata azt mutatja, hogy – megfelelő védintézkedésekkel – a szolgáltatók közötti szabályozott verseny bevezetése lehetővé teszi a vonzóbb és innovatívabb, alacsonyabb költséggel járó szolgáltatások nyújtását anélkül, hogy akadályoznák a közszolgáltatókat a rájuk bízott sajátos feladataik végrehajtásában. [...]”

5 Az említett rendelet (9) preambulumbekezdése szerint:

„Annak érdekében, hogy személyszállítási közszolgáltatásaikat a lakosság igényeihez minél jobban igazodva nyújthassa, valamennyi illetékes hatóság számára biztosítani kell, hogy a közszolgáltatókat – az ebben a rendeletben meghatározott feltételekkel összhangban – szabadon megválaszthassa, figyelembe véve a kis- és középvállalkozások érdekeit. Az átláthatóság, a versengő szolgáltatókkal szembeni egyenlő bánásmód és az arányosság elve alkalmazásának biztosítása érdekében elengedhetetlen, hogy – ellentételezések vagy kizárólagos jogok biztosításakor – az illetékes hatóság és a kiválasztott közszolgáltató közszolgáltatási szerződésben megállapítsa a közszolgáltatási kötelezettségek jellegét és a megállapodás szerinti ellenszolgáltatást. […]”

6 Ugyanezen rendelet (19) preambulumbekezdése a következőképpen rendelkezik:

„Az alvállalkozásba adás hozzájárulhat a hatékonyabb személyszállításhoz, és lehetővé teszi a közszolgáltatási szerződést elnyert közszolgáltatótól eltérő vállalkozások részvételét. A közforrások legjobb felhasználása céljából azonban az illetékes hatóságoknak képesnek kell lenniük a személyszállítási közszolgáltatásaik alvállalkozásba adására vonatkozó szabályok meghatározására, különösen belső szolgáltató által nyújtott szolgáltatások esetén. Az alvállalkozók továbbá nem akadályozhatók meg abban, hogy részt vegyenek bármely illetékes hatóság területén szervezett versenytárgyalási eljárásokban. Az illetékes hatóságnak vagy belső szolgáltatójának [az uniós] joggal összhangban kell kiválasztania az alvállalkozót.”

7 Az 1370/2007 rendelet „Cél és hatály” című 1. cikke az alábbiak szerint rendelkezik:

„(1) E rendelet célja annak meghatározása, hogy [az uniós] jog szabályainak megfelelően az illetékes hatóságok hogyan avatkozhatnak be a személyszállítás területén az olyan általános érdekű szolgáltatások nyújtásának biztosítása érdekében, amelyek többek között számosabbak, biztonságosabbak, magasabb minőségűek vagy alacsonyabb költséggel járnak, mint azok, amelyek nyújtását a piaci verseny lehetővé tenné.

Ebből a célból ez a rendelet meghatározza azokat a feltételeket, amelyek mellett az illetékes hatóságok a közszolgáltatási kötelezettségek előírásakor vagy ilyen kötelezettségek ellátására vonatkozó szerződés megkötése esetén ellentételezik a közszolgáltatóknál felmerült költségeket, és/vagy kizárólagos jogokat biztosítanak a közszolgáltatási kötelezettségek teljesítése fejében.

(2) Ezt a rendeletet a vasúti, valamint az egyéb kötöttpályás és a közúti személyszállítási közszolgáltatások belföldi és nemzetközi üzemeltetésére kell alkalmazni, kivéve azokat a szolgáltatásokat, amelyeket főként történelmi érdekességük vagy idegenforgalmi értékük miatt üzemeltetnek. [...]

[...]”

8 E rendelet 2. cikkének szövege a következő:

„E rendelet alkalmazásában:

a) »személyszállítási közszolgáltatás«: a nyilvánosság számára megkülönböztetés nélkül és folyamatosan nyújtott általános gazdasági érdekű személyszállítási szolgáltatások;

b) »illetékes hatóság«: valamely tagállam vagy tagállamok bármely hatósága vagy hatóságcsoportja, amely egy adott földrajzi területen hatáskörrel rendelkezik a személyszállítás területén való beavatkozásra, vagy ilyen hatáskörrel felruházott bármely szerv;

[...]

i) »közszolgáltatási szerződés«: egy vagy több olyan jogilag kötelező erejű aktus, amely megerősíti az illetékes hatóság és a közszolgáltató közötti megállapodást, amelynek értelmében a közszolgáltatóra ruházzák a közszolgáltatási kötelezettségek hatálya alá tartozó személyszállítási közszolgáltatások kezelését és üzemeltetését;

[...]”

9 Az 1370/2007 rendelet 3. cikke (1) bekezdése a következőképpen rendelkezik:

„Amennyiben valamely illetékes hatóság úgy dönt, hogy a választása szerinti szolgáltatónak a közszolgáltatási kötelezettségek teljesítésének fejében kizárólagos jogot és/vagy bármilyen jellegű ellentételezést biztosít, ezt közszolgáltatási szerződés keretében kell megtennie.”

10 E rendeletnek „A közszolgáltatási szerződések és az általános szabályok kötelező tartalma” címet viselő 4. cikke a következőket írja elő:

„(1) A közszolgáltatási szerződéseknek [...]:

[...]

b) objektív és átlátható, a túlkompenzációt elkerülő módon előre meg kell határozniuk

i. azon paramétereket, amelyeket ellentételezés esetén az ellentételezés kiszámításához alapul kell venni; és
ii. a biztosított kizárólagos jogok természetét

és mértékét. [...]

[...]

(7) A pályázati dokumentumoknak és a közszolgáltatási szerződéseknek átlátható módon kell tartalmazniuk, hogy bevonható-e alvállalkozó, és ha igen, milyen mértékben. Alvállalkozói jogviszony létrejötte esetén a személyszállítási közszolgáltatás igazgatásával és ellátásával e rendeletnek megfelelően megbízott szolgáltató köteles a személyszállítási közszolgáltatás nagy részét maga nyújtani. Egy közszolgáltatási szerződés, amely egyidejűleg rendelkezik a személyszállítási közszolgáltatás megtervezéséről, felépítéséről és működtetéséről, teljes alvállalkozói bevonást engedhet azon szolgáltatások működtetésére. A közszolgáltatási szerződés a nemzeti és [uniós] joggal összhangban megállapítja az alvállalkozásra alkalmazandó feltételeket."

11 Az említett rendelet „Közszolgáltatási szerződések odaítélése" című 5. cikkének szövege az alábbi:

„(1) A közszolgáltatási szerződéseket az e rendeletben megállapított szabályokkal összhangban kell odaítélni. Az autóbusszal vagy villamossal végzett személyszállítási közszolgáltatás tekintetében azonban a [vízügyi, energiaipari, közlekedési és postai ágazatban működő ajánlatkérők beszerzési eljárásainak összehangolásáról szóló, 2004. március 31-i 2004/17/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvben (HL 2004. L 134., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 6. fejezet, 7. kötet, 19. o.)] vagy az [építési beruházásra, az árubeszerzésre és a szolgáltatásnyújtásra irányuló közbeszerzési szerződések odaítélési eljárásainak összehangolásáról szóló, 2004. március 31-i 2004/18/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvben (HL 2004. L 134., 114. o.; magyar nyelvű különkiadás 6. fejezet, 7. kötet, 132. o.; helyesbítés: HL 2014. L 339., 14. o.)] meghatározott szolgáltatási vagy közszolgáltatási szerződéseket az ezen irányelvekben meghatározott eljárásokkal összhangban kell odaítélni, amennyiben az ilyen szerződések nem az ezen irányelvekben meghatározott szolgáltatási koncessziós szerződések formájában készültek. Amennyiben a szerződéseket a 2004/17/EK vagy a 2004/18/EK irányelvvel összhangban kell odaítélni, e cikk (2)–(6) bekezdésének rendelkezései nem alkalmazandók.

[...]"

12 Az 1370/2007 rendelet 5. cikkének (2)–(6) bekezdése közszolgáltatás nyújtásra irányuló közbeszerzési szerződések odaítélésére vonatkozó, az uniós közbeszerzési jogtól eltérést engedő szabályokat tartalmaz. Különösen e rendelet 5. cikkének (4) bekezdése írja azt elő, hogy „amennyiben a nemzeti jog nem tiltja, az illetékes hatóságok dönthetnek úgy, hogy közvetlenül ítélnek oda olyan közszolgáltatási szerződéseket, amelyek becsült átlagos éves értéke 1 000 000 [eurónál] kevesebb, vagy amelyek évente 300 000 kilométernél kevesebb személyszállítási közszolgáltatás nyújtására vonatkoznak".

13 A 2004/17 irányelv 1. cikke (3) bekezdésének b) pontja a „szolgáltatási koncessziót" e célból az alábbiak szerint határozza meg: „a szolgáltatásnyújtásra irányuló szerződéssel azonos típusú szerződés, kivéve azt a jellemzőjét, hogy a szolgáltatás ellenszolgáltatása vagy kizárólag a szolgáltatás hasznosításának joga, vagy e jog pénzbeli ellenszolgáltatással együtt".

14 A 2013. december 13-i 1336/2013/EU bizottsági rendelettel (HL 2013. L 335., 17. o.) módosított 2004/18 irányelv (a továbbiakban: módosított 2004/18 irányelv) 1. cikkének (4) bekezdése értelmében:

„(1) Ezen irányelv alkalmazásában a (2)–(15) bekezdésben megállapított fogalommeghatározásokat kell alkalmazni.

(2)

a) »Közbeszerzési szerződés«: egy vagy több gazdasági szereplő és egy vagy több ajánlatkérő szerv által írásban megkötött visszterhes szerződés, amelynek tárgya az ezen irányelv szerinti építési beruházás kivitelezése, vagy áru szállítása, vagy szolgáltatás nyújtása.[...]

d) »Szolgáltatásra irányuló közbeszerzési szerződés«: olyan, az építési beruházásra és az árubeszerzésre irányuló közbeszerzési szerződéstől eltérő közbeszerzési szerződés, amelynek tárgya a II. mellékletben említett szolgáltatások nyújtása.

Azt a közbeszerzési szerződést, amelynek tárgya árubeszerzést és a II. melléklet szerinti szolgáltatásnyújtást is magában foglal, »szolgáltatásnyújtásra irányuló közbeszerzési szerződés«-nek kell tekinteni abban az esetben, ha az érintett szolgáltatások értéke meghaladja a szerződésben szereplő árubeszerzés értékét.

Azt a közbeszerzési szerződést, amelynek tárgya a II. melléklet szerinti valamely szolgáltatás, és amely az I. melléklet szerinti tevékenységeket a szerződés fő tárgyához képes csak járulékos elemként foglal magában, szolgáltatásnyújtásra irányuló közbeszerzési szerződésnek kell tekinteni.

[…]

(4) »Szolgáltatási koncesszió«: a szolgáltatásnyújtásra irányuló közbeszerzési szerződéssel azonos típusú szerződés, kivéve azt a jellemzőjét, hogy a szolgáltatás ellenszolgáltatása vagy kizárólag a szolgáltatás hasznosításának joga, vagy e jog pénzbeli ellenszolgáltatással együtt.

[...]”

15 A módosított 2004/18 irányelv „A közbeszerzési szerződések értékhatárai” című 7. cikke meghatározza azokat a hozzáadottérték-adó (héa) nélküli becsült értékhatárokat, amelyeken felül valamely szerződést ezen irányelv szabályai szerint kell odaítélni.

16 Ezen értékhatárokat rendszeres időközönként módosítják a Bizottság rendeletei, és azokat a gazdasági körülményekhez igazítják. Az alapügybeli közbeszerzési eljárást megindító hirdetmény közzétételének idején a módosított 2004/18 irányelv 7. cikkének b) pontja értelmében a központi kormányzati szervektől eltérő ajánlatkérők által odaítélt, szolgáltatásnyújtásra irányuló szerződések értékhatára héa nélkül 207 000 euró volt.

17 Ezen irányelv 20. cikke kimondja:

„A IIA. mellékletben felsorolt szolgáltatások nyújtására irányuló szerződéseket a 23–55. cikkel összhangban kell odaítélni.”

18 Az említett irányelv „Alvállalkozás” című 25. cikke a következőket mondja ki:

„Az ajánlattételhez szükséges dokumentációban az ajánlatkérő szerv kérheti az ajánlattevőtől, illetve valamely tagállam kötelezheti az ajánlatkérő szervet arra, hogy kérje az ajánlattevőtől, hogy ajánlatában jelölje meg a szerződésnek azt a részét, amelyre nézve harmadik személlyel alvállalkozói szerződést kíván kötni, valamint a javasolt alvállalkozókat.

Ennek megjelölése nem érinti a fő gazdasági szereplő felelősségének a kérdését.”

19 Ugyanezen irányelv IIA. mellékletében felsorolt szolgáltatási kategóriák között szereplő 2. kategória az alábbi szolgáltatásokra vonatkozik:

„Szárazföldi közlekedési szolgáltatások, beleértve a páncélozott járművel végzett szolgáltatásokat és a futárszolgálatokat, kivéve a postai küldemények szállítását”.

20 A közbeszerzésről és a 2004/18 irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló, 2014. február 26-i 2014/24/EU európai parlamenti és a tanácsi irányelv (HL 2014. L 94., 65. o.; helyesbítés: HL 2015. L 275., 68. o.) 90. cikke (1) bekezdésének első mondata értelmében:

„A tagállamok hatályba léptetik azokat a törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezéseket, amelyek szükségesek ahhoz, hogy ennek az irányelvnek 2016. április 18-ig megfeleljenek.”

21 A 2014/24 irányelv 91. cikkének első bekezdése alapján:

„A [módosított 2004/18] irányelv 2016. április 18-tól hatályát veszti.”

Az alapeljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

22 Az ajánlatkérők 2015. március 7-én az *Európai Unió Hivatalos Lapjának* mellékletében közzétették az egyes regionális vonalakon történő autóbusszal végzett személyszállítási szolgáltatásokra vonatkozó közbeszerzési eljárást megindító, 2015/S 047081632. számú hirdetményt. E hirdetmény értelmében az ajánlattevők a szolgáltatás – menetrend szerinti kilométerek arányában mért – legfeljebb 30%-ának mértékéig alvállalkozókra bízhatták a teljesítést.

23 A Hörmann Reisen a Vergabekammer Südbayern (dél-bajorországi közbeszerzési tanács, Németország) előtt vitatta az alvállalkozás ilyen módon történő korlátozásának jogszerűségét. Arra hivatkozik, hogy e korlátozás összeegyeztethetetlen a módosított 2004/18 irányelvvel, és hozzáteszi, hogy igaz ugyan, hogy az 1370/2007 rendelet 4. cikkének (7) bekezdése ténylegesen előírja az alvállalkozók igénybevételének korlátozását, azonban e rendelet az 5. cikkének (1) bekezdése alapján az alapügyben nem alkalmazandó.

24 Az ajánlatkérők emlékeztetnek arra, hogy az 1370/2007 rendelet 5. cikke (1) bekezdésének harmadik mondata azt írja elő, hogy „[a]mennyiben a szerződéseket a [2004/17] vagy a [2004/18] irányelvvel összhangban kell odaítélni, e cikk (2)–(6) bekezdésének rendelkezései nem alkalmazandók”. Ezen ajánlatkérők ebből arra a következtetésre jutnak, hogy e rendelet egyéb rendelkezései – különösen a 4. cikkének (7) bekezdése – az ilyen szerződésekre továbbra is alkalmazandó. Végül az említett ajánlatkérők szerint az alvállalkozók igénybevételének a szolgáltatás 30%-os arányára vonatkozó korlátozása, amelyet az alapügyben szereplő, közbeszerzési eljárást megindító hirdetmény írt elő, megfelel az ez utóbbi rendelkezésben kimondott azon kötelezettségnek, amely alapján a szolgáltató „köteles a személyszállítási közszolgáltatás nagy részét maga nyújtani”.

25 A kérdést előterjesztő bíróság rámutat, hogy az alapeljárás lényegében arra a kérdésre vonatkozik, hogy az ajánlatkérők az 1370/2007 rendelet 4. cikkének (7) bekezdése értelmében a módosított 2004/18 irányelvvel, illetve a 2014/24 irányelvvel összefüggésben értelmezett ezen rendelet 5. cikkének (1) bekezdése szerinti odaítélési eljárás keretében jogosultak voltak-e az alvállalkozók igénybevételét a szóban forgó szolgáltatás – menetrend szerinti kilométerek arányában mért – 30%-ára korlátozni.

26 Az alapügyben szereplő, szolgáltatásnyújtásra irányuló közbeszerzési szerződést illetően e bíróság pontosítja, hogy e szerződés értéke meghaladja a módosított 2004/18 irányelv 7. cikke b) pontjának első francia bekezdésében meghatározott értékhatárt, azaz héa nélkül a 207 000 eurót.

27 E körülmények között a Vergabekammer Südbayern (dél-bajorországi közbeszerzési tanács) az eljárás felfüggesztéséről határozott, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdéseket terjesztette a Bíróság elé:

„1) A [módosított] 2004/18 irányelvvel, illetve a 2014/24/EU irányelvvel összefüggésben értelmezett 1370/2007 rendelet 5. cikkének (1) bekezdése szerinti odaítélési eljárás esetében főszabály szerint csak az említett irányelvek rendelkezéseit kell-e alkalmazni úgy, hogy mellőzni kell az 1370/2007 rendelet említett irányelvektől eltérő rendelkezéseinek alkalmazását?

2) Ennélfogva a [módosított] 2004/18 irányelvvel, illetve a 2014/24 irányelvvel összefüggésben értelmezett 1370/2007 rendelet 5. cikkének (1) bekezdése szerinti odaítélési eljárás esetében kizárólag a Bíróság által a [módosított] 2004/18 irányelvvel összefüggésben kialakított szabályokhoz és a 2014/24 irányelv 63. cikkének (2) bekezdése szerinti szabályozáshoz igazodik-e az alvállalkozásba adás megengedhetősége, vagy az ajánlatkérő ettől eltérően ilyen odaítélési eljárás esetében is előírhat az ajánlattevők részére az 1370/2007/EK rendelet 4. cikkének (7) bekezdése szerint (a menetrend szerinti kilométerek arányában mért) százalékos saját üzemelésű működtetést?

3) Amennyiben az 1370/2007 rendelet 4. cikkének (7) bekezdését alkalmazni kell a [módosított] 2004/18 irányelvvel, illetve a 2014/24 irányelvvel összefüggésben értelmezett 1370/2007 rendelet 5. cikkének (1) bekezdése szerinti odaítélési eljárásra, úgy az ajánlatkérő szabadon mérlegelhet-e az 1370/2007/EK rendelet (19) preambulumbekezdésére figyelemmel a saját üzemelésű működtetés mértékének megállapításakor, és ezért igazolható lehet-e a menetrend szerinti kilométerek arányában mért 70%-os mértékű saját üzemelésű működtetésnek az ajánlatkérő általi megkövetelése?”

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekről

Előzetes észrevételek

28 Egyrészt hangsúlyozni kell, hogy a Bíróság a Vergabekammer bei der Bezirksregierung Arnsberget (arnsberg kerület kormányzati közbeszerzési tanácsa, Németország) az EUMSZ 267. cikk értelmében vett bíróságnak minősítette (2014. szeptember 18-i Bundesdruckerei-ítélet, C-549/13, EU:C:2014:2235, 20–23. pont).

29 Márpedig a Bíróság elé terjesztett iratok egyikéből sem tűnik ki, hogy e minősítést a jelen ügyben ne lehetne ugyanígy a Vergabekammer Südbayernre (dél-bajorországi közbeszerzési tanács) is alkalmazni.

30 Másrészt meg kell jegyezni, hogy a kérdést előterjesztő bíróság az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekben az 1370/2007 rendeleten és a 2004/18 irányelven túlmenően a módosított 2004/18 irányelvre és a 2014/24 irányelvre is hivatkozik.

31 A 2014/24 irányelv alkalmazhatóságát illetően hangsúlyozni kell, hogy az alapügyben szereplő, közbeszerzési eljárást megindító hirdetményt 2015. március 7-én, azaz a 2014/24 irányelv releváns rendelkezéseinek átültetésére vonatkozó – ezen irányelv 90. cikke szerinti 2016. április 18-i – határidő lejártát megelőzően tették közzé.

32 Márpedig a Bíróság állandó ítélkezési gyakorlatának megfelelően főszabály szerint az az alkalmazandó irányelv, amelyik abban az időpontban van hatályban, amikor az ajánlatkérő szerv kiválasztja az általa követendő eljárást, és véglegesen eldönti, hogy fennáll-e egy előzetes versenyeztetési kötelezettség a

közbeszerzési szerződés odaítélésénél. Ezzel szemben nem alkalmazandók azon irányelv rendelkezései, amely átültetésének határideje ezen időpontot követően járt le (2016. április 7-i Apelski Dariusz ítélet, C--324/14, EU:C:2014:214, 83. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

33 E körülmények között a 2014/24 irányelv az időbeli hatálya alapján az alapügyben nem alkalmazható.

Az első és a második kérdésről

34 A kérdést előterjesztő bíróság az együttesen vizsgálandó első és második kérdésével lényegében arra keres választ, hogy az 1370/2007 rendelet 5. cikkének (1) bekezdését úgy kell-e értelmezni, hogy az autóbusszal végzett személyszállítási közszolgáltatási szerződés odaítélésének eljárása során e szerződésre e rendelet 4. cikkének 7. bekezdése továbbra is alkalmazandó.

35 Az előzetes döntéshozatalra utaló határozatban szereplő információk szerint az alapügyben szóban forgó szerződés az 1370/2007 rendelet 1. cikkének (2) bekezdése szerinti közúti személyszállítási közszolgáltatással kapcsolatos, és autóbusszal végzett személyszállítási közszolgáltatásra vonatkozik, azonban anélkül, hogy közszolgáltatási koncessziós szerződés formáját öltené.

36 Az 1370/2007 rendelet 5. cikke (1) bekezdésének első mondata értelmében az olyan szerződést, mint amely az alapügyben szerepel, az e rendeletben foglalt szabályoknak megfelelően kell odaítélni.

37 Mindazonáltal, ha a szerződés nem a 2004/17 irányelvben vagy a módosított 2004/18 irányelvben meghatározott szolgáltatási koncessziós szerződés formájában jelenik meg, az autóbusszal végzett személyszállítási közszolgáltatási szerződéseket az 1370/2007 rendelet 5. cikke (1) bekezdésének értelmében az ezen irányelvekben meghatározott eljárásokkal összhangban kell odaítélni.

38 Ezen kívül az 1370/2007 rendelet 5. cikke (1) bekezdésének harmadik mondata azt írja elő, hogy az autóbusszal végzett személyszállítási közszolgáltatási szerződések odaítélésének ilyen esetére „e cikk (2)–(4) bekezdésének rendelkezései nem alkalmazandók”.

39 Meg kell tehát állapítani, hogy az 1370/2007 rendelet 5. cikke (1) bekezdésének második mondata az e rendelet 5. cikke (1) bekezdésének első mondata szerinti főszabálytól való eltérést tartalmaz, amely eltérés pontos terjedelmét az említett rendelet 5. cikke (1) bekezdésének harmadik mondata pontosítja, amely kimondja, hogy e rendelet 5. cikkének (2)–(6) bekezdése nem alkalmazandó.

40 Ezen 5. cikk vagy az 1370/2007 rendelet egyéb rendelkezései sem tágítják tovább ezen eltérés terjedelmét.

41 Ebből az következik, hogy az autóbusszal végzett személyszállítási közszolgáltatási szerződés olyan módon történő odaítélése céljából, mint amilyenről az alapeljárásban szó van, kizárólag az 1370/2007 rendelet 5. cikkének (2)–(6) bekezdését nem kell alkalmazni, míg e rendelet egyéb rendelkezései továbbra is alkalmazandóak.

42 E körülmények között meg kell állapítani, hogy az 1370/2007 rendelet 5. cikke (1) bekezdésének hatálya alá tartozó, autóbusszal végzett személyszállítási közszolgáltatási szerződések odaítélésének esetében e rendelet 4. cikkének (7) bekezdése alkalmazandó.

43 E következtetést megerősíti az 1370/2007 rendelet célja is.

44 E rendelet célja ugyanis az 1. cikke (1) bekezdésének első albekezdése értelmében „annak meghatározása, hogy [az uniós] jog szabályainak megfelelően az illetékes hatóságok hogyan avatkozhatnak be a személyszállítás területén az olyan általános érdekű szolgáltatások nyújtásának biztosítása érdekében, amelyek többek között számosabbak, biztonságosabbak, magasabb minőségűek vagy alacsonyabb költséggel járnak, mint azok, amelyek nyújtását a piaci verseny lehetővé tenné”.

45 Az, hogy az 1370/2007 rendelet jellegénél fogva az általános közbeszerzési rendszerekbe való beavatkozás módjainak szabályozására irányul, azt vonja maga után, hogy e rendszerekhez képest különös szabályokat tartalmaz.

46 E tekintetben hangsúlyozni kell, hogy a módosított 2004/18 irányelv általánosan alkalmazandó, míg az 1370/2007 rendelet csak a vasúti és közúti személyszállítási közszolgáltatásra irányul.

47 Márpedig mivel e rendelet 4. cikkének (7) bekezdése, valamint a módosított 2004/18 irányelv 25. cikke is alvállalkozással kapcsolatos szabályokat tartalmaz, meg kell állapítani, hogy az előbbi rendelkezés különös szabálynak minősül az utóbbi rendelkezés szabályaihoz képest, és *lex specialisként* elsőbbséget élvez azzal szemben.

48 Ilyen feltételek mellett az első és a második kérdésre azt a választ kell adni, hogy az 1370/2007 rendelet 5. cikkének (1) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy az autóbusszal végzett személyszállítási közszolgáltatási szerződés odaítélési eljárása során e szerződésre e rendelet 4. cikkének (7) bekezdése továbbra is alkalmazandó.

A harmadik kérdésről

49 A kérdést előterjesztő bíróság harmadik kérdésével lényegében arra kérdez rá, hogy az 1370/2007 rendelet 4. cikkének (7) bekezdését úgy kell-e értelmezni, hogy azzal ellentétes, ha az ajánlatkérő 70%-ban állapítja meg az olyan, autóbusszal végzett személyszállítási közszolgáltatás igazgatásával és ellátásával megbízott szolgáltató általi saját üzemelésű működtetés arányát, mint amilyen közszolgáltatásról az alapügyben szó van.

50 Az 1370/2007 rendelet 4. cikke (7) bekezdésének első mondata értelmében a pályázati dokumentumoknak és a közszolgáltatási szerződéseknek átlátható módon kell tartalmazniuk, hogy bevonható-e alvállalkozó, és ha igen, milyen mértékben.

51 Ebből az következik, hogy az uniós jogalkotó széles mérlegelési jogkört biztosított az illetékes hatóságoknak a jelen rendelet által szabályozott szállítási közszolgáltatások igazgatásának és ellátásának alvállalkozásba adását illetően.

52 E tekintetben hangsúlyozni kell, hogy mivel az ajánlatkérő számára nyitva áll a lehetőség, hogy a nyertes ajánlattevőnek a szerződéskötéskor az 1370/2007 rendelet 4. cikkének (7) bekezdése szerint megtiltsa az autóbusszal végzett személyszállítási közszolgáltatás alvállalkozásba adását, az előző pontban említett mérlegelési jogkör magában foglalja annak lehetőségét, hogy az alvállalkozást csak a szerződés egy részére vonatkozóan tiltsa meg.

53 Ezenkívül, amennyiben alvállalkozót az autóbusszal végzett személyszállítási közszolgáltatás igazgatása és ellátása keretében vonnak be, az 1370/2007 rendelet 4. cikke (7) bekezdésének második mondata nem engedi az adott szerződés teljes mértékű alvállalkozásba adását, mivel azt írja elő, hogy az e szolgáltatással megbízott szolgáltató ennek nagy részét maga köteles nyújtani. E rendelet 4. cikke (7) bekezdésének harmadik mondata alapján csak akkor engedhető meg a teljes alvállalkozói bevonás e szolgáltatások működtetésére, ha a közszolgáltatási szerződés egyidejűleg a személyszállítási közszolgáltatás megtervezéséről, felépítéséről és működtetéséről is rendelkezik.

54 Ebből következően az 1370/2007 rendelet 4. cikkének (7) bekezdésével nem ellentétes, ha az ajánlatkérő jelentős mértékben korlátozza az alvállalkozók igénybevételét olyan szerződés esetén, mint amilyen az alapügyben szerepel.

55 A jelen esetben az alapügyben szereplő, közbeszerzési eljárást megindító hirdetmény pályázati dokumentumot képez, amely – amint az az előzetes döntéshozatalra utaló határozatból egyértelműen kitűnik – átlátható módon tartalmazza, hogy alvállalkozók a szolgáltatás – menetrend szerinti kilométerek arányában mért – 30%-ának mértékéig vehetők igénybe.

56 A fentiekre figyelemmel meg kell állapítani, hogy az ilyen korlátozás nem lépi túl azt a mérlegelési jogkört, amelyet az 1370/2007 rendelet 4. cikkének (7) bekezdése ruház az illetékes hatóságokra.

57 Ennélfogva a harmadik kérdésre azt a választ kell adni, hogy az 1370/2007 rendelet 4. cikkének (7) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy azzal nem ellentétes, ha az ajánlatkérő 70%-ban állapítja meg az olyan, autóbusszal végzett személyszállítási közszolgáltatás igazgatásával és ellátásával megbízott szolgáltató általi saját üzemelésű működtetés arányát, mint amilyen közszolgáltatásról az alapügyben szó van.

A költségekről

58 Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján a Bíróság (negyedik tanács) a következőképpen határozott:

1) **A vasúti és közúti személyszállítási közszolgáltatásról, valamint az 1191/69/EGK és az 1107/70/EGK tanácsi rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló, 2007. október 23-i 1370/2007/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet 5. cikkének (1) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy az autóbusszal végzett személyszállítási közszolgáltatási szerződés odaítélési eljárása során e szerződésre e rendelet 4. cikkének (7) bekezdése továbbra is alkalmazandó.**

2) **Az 1370/2007 rendelet 4. cikkének (7) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy azzal nem ellentétes, ha az ajánlatkérő 70%-ban állapítja meg az olyan, autóbusszal végzett személyszállítási közszolgáltatás igazgatásával és ellátásával megbízott szolgáltató általi saját üzemeltetésű működtetés arányát, mint amilyen közszolgáltatásról az alapügyben szó van.**

Aláírások